

ЗАТВЕРДЖЕНО»

Ректор Центральноукраїнського
державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка

Євген СОБОЛЬ

«29» листопада 2021 р.

**Програми навчальних дисциплін
програми підвищення кваліфікації науково-педагогічних
працівників у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою
«Удосконалення компетентностей викладача державно-правових
дисциплін»**
Назва програми

**Галузі знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки**

Назва навчальної дисципліни: Актуальні проблеми теорії права

Цільовий компонент: поглиблення слухачами програми підвищення кваліфікації наукових знань у сфері теорії права, виокремлення та аналізу концептуальних проблем розуміння правових явищ.

Змістовий компонент: Концептуальні питання праворозуміння. Аномалії у праві як правовий феномен. Система законодавства як категорія загальнотеоретичної юриспруденції. Проблеми юридичної техніки. Інноваційні методи викладання теорії держави і права.

Процесуальний компонент: форми: лекція, тренінгові заняття; методи: проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні; метод кейсів; засоби: презентація, інформаційні ТЗН, нормативні документи в галузі вищої освіти.

Результативний компонент:

ПРН1. Індивідуально й автономно проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, узагальнювати та систематизувати власні наукові результати на різних етапах дослідження, апробувати та оприлюднювати їх.

ПРН4. Знати актуальні концепції і доктринальні положення теорії права; використовувати теоретичні наукові положення у науково-педагогічній діяльності.

ПРН6. Поглиблювати й переоцінювати вже існуючі знання і професійну практику, інтерпретувати ці знання у контексті досліджуваної проблеми та репрезентувати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН7. Збирати інформацію з різних джерел, проводити її критичний аналіз та відбирати матеріали, необхідні для виконання завдань науково-педагогічної діяльності, використовувати сучасні програмні продукти, інтегровані бази даних у галузі права.

ПРН9. Брати участь у науковій дискусії, використовувати глибокі знання з теорії права, а також міждисциплінарні знання, належно обґрунтовувати власну позицію у науково-педагогічній діяльності.

ПРН12. Критично оцінювати особисті досягнення у науково-педагогічній діяльності, рефлексувати та використовувати відповідні результати для подальшого самовдосконалення й розвитку.

ПРН13. Відповідально працювати у команді, формуючи власний внесок у виконання спільного проекту, завдання.

ПРН14. Виконувати вимоги академічної та професійної доброчесності.

Список рекомендованих джерел:

Основна:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://cutt.ly/gIWJeMm>.
2. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. Київ, 2015. 392 с.
3. Кельман М. С., Котуха О. С., Коваль І.М. Теорія держави і права: підручник/ за заг. ред. д.ю.н., проф. М.С.Кельмана. Тернопіль, 2018.
4. Креативність загальнотеоретичної юриспруденції: монографія / [Ю.М. Оборотов, В.В. Завальнюк, В.В. Дудченко та ін.]; за ред. Ю.М. Оборотова. Одеса: Фенікс, 2015. 488с.
5. Оніщенко Н. М. Лекція професора Н. Оніщенко: «Правова система як об'єкт пізнання загальнотеоретичної юриспруденції». Право України.2012. № 1-2. С. 258-272.
6. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави. Навч. посібник. Вид. 10-те доповнене. Львів: Край, 2017. 222 с
7. Саміло Г. О. Актуальні проблеми теорії права : Навчальний посібник. Запоріжжя: Просвіта, 2014. 216 с.
8. Скаун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. Київ, 2017. 428 с.
9. Теорія держави і права : підруч. / кол. авт. ; кер. авт. кол.канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. 3-є вид. перероб. і доп. Дніпро, 2016; 480 с.
10. Теорія держави та права : навч. посіб. / За заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. Київ, 2017. 320 с.
11. Теорія держави і права : підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін. ; за ред. О. В. Петришина. Харків, 2015. 368 с.
12. Теорія держави і права. Академічний курс : підруч. / С. В. Бобровник, В. С. Журавський, О. Л. Копиленко та ін.; за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. К. : Юрінком Інтер, 2006. 688 с.

Допоміжна:

1. Антошкіна В. К. Тлумачення за особливої форми реалізації правових норм (правореалізації). Юридичний науковий електронний журнал. 2020. №1. С. 12-15.
2. Андрусів Л. М. Засоби оприлюднення нормативно-правових актів. Право і суспільство. 2020. № 1. С. 3-8.
3. Артікуца Н. В. Інноваційні методики викладання дисциплін у вищій юридичній освіті. URL: http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/2424/1/Artikutsa_Inov.pdf
4. Богдана Довгань, Тетяна Михайліна. Цифрові права людини четвертого покоління крізь призму трансгуманізму. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 1. С. 171-174
5. Дія права: інтегративний аспект : монографія / відп. ред. Н. М. Оніщенко. К. : Юридична думка, 2010. 360 с.
6. Зеленко І.П. Функції презумпцій у праві України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 2. С. 20-24.
7. Зеленко І. П. Використання аналогій у правозастосуванні: загальнотеоретичний аспект. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 1. Т. 1. С. 22-25.
8. Зеленко І. П. Оцінні поняття у праві: функціональне призначення. *Наукові записки. Серія: Право*. 2019. № 2. С. 11-13.
9. Зеленко І. П. Дискусійні питання судової правотворчості на черговому етапі судової реформи. *Наукові записки. Серія: Право*. 2020. № 1. С. 9-13
10. Зеленко І. П. Правові аксіоми: підходи до розуміння. *Наукові записки. Серія: Право*. 2020. № 2. С. 8-12
11. Кельман М. С., Коваль І. М. Щодо питання про суб'єктивну сторону правозастосування в правовій державі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2020 № 43. С. 4-7.

12. Кошечко Н. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка*. 2015. № 1 (1). С. 35–38.
13. Кучук А. М. Основи теорії правового поліцентризму: монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Літера ЛТД, 2017. 312 с. 27.
14. Кацавець Р. С. Правова культура юриста. : навч. посіб. К. : Алерта, 2017. 132 с.
15. Лук'янова Г. Ю. Комплементарно-цілісна концепція право-розуміння (аспекти загальної теорії): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2013. 21 с. 33.
16. Луцький Р. П. Теоретико-правові засади формування та розвитку сучасного позитивного права: дис. .доктора юрид. наук: спец. 12.00.12. Київ, 2017. 490 с
17. Макаренко Л. О. Актуальні проблеми формування правової культури в Україні на сучасному етапі. *Правова держава*. 2020. Випуск 31. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2020. С. 46-54.
18. Малишев Б. В. Правова система (телеологічний вимір) : Монографія. К. : «ВД «Дакор», 2012. 364 с.
19. Національні тенденції та міжнародний досвід сучасного праворозуміння: монографія / Ю. С. Шемшученко, Н. М. Оніщенко, О. В. Зайчук та ін.; за заг. ред. Н. М. Оніщенко. К.: Юридична думка, 2013. 480 с.
20. Матвеева Ю. І. Визначення права і визначеність закон. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2016. Т. 181. С. 47-50.
21. Наталя Атаманова. Проблемні питання застосування норм права. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 2. С. 164-169
22. Непийвода В.П., Непийвода І.В. Прецедент як стрижневий складник англо-американського права та його входження в правову систему України. *Правова держава*. 2020. Випуск 31. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2020. С. 108-119.
23. Оніщенко Н. М. Правове регулювання, правовий вплив та правове забезпечення: індекс взаємовизначеності. *Правова держава*. 2020. Випуск 31. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2020. С. 46-54.
24. Оніщенко Н. М., Пархоменко Н. М. Соціальний вимір правової системи : реалії та перспективи : Монографія / Відп. ред. Ю. С. Шемшученко. К. : Вид-во «Юридична думка», 2011. 176 с.
25. Плавич В . П. Проблеми сучасного праворозуміння. Теоретико-методологічний та філософсько-правовий аналіз: монографія. Одеса: Астропринт, 2011. 228 с.
26. Пархоменко Н. М. Правова доктрина як результат правозастосовної діяльності суду. *Правова держава*. 2020. Випуск 31. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2020. С. 54-62.
27. Пархоменко Н.М. Розвиток законодавства України в контексті конституціоналізації, євроінтеграції та забезпечення прав людини: Монографія. Київ, 2016. 254 с.
28. Сидоренко О. О. Співвідношення понять правового акта і правового документа. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. № 1. С. 18-22.
29. Столярчук Л. Б. Професійна підготовка бакалаврів у галузі права в університетах Канади: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Львів, 2019. 367 с.
30. Удовика Л. Г. Трансформація правової системи в умовах глобалізації : антропологічний вимір Х. : Право, 2011. 552 с
31. Хаустова М. Г. Правова політика української держави у сфері модернізації правової системи України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №1. С. 39-42.
32. Хом'яченко С І., Хоцяновська Н. Ф., Часова Т. О. Удосконалення практичних навчальних занять з юридичних дисциплін шляхом впровадження квестових технологій. *Юридичний вісник*. 2018. № 3 (48). С. 2111-2116.

33. Шутак І. Юридична техніка підзаконної правотворчості. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». *Юридичні науки*. 2021. Вип. 8. № 29. С. 81-87.
34. Яртин Н. В. Католицькі доктрини походження держави і права. Вісник Національного авіаційного університету. Сер. : Філософія. Культурологія. 2015. № 1. С. 151-155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2011_1_38

Інформаційні ресурси:

<https://mon.gov.ua/ua>

<https://www.kmu.gov.ua/>

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>

Назва навчальної дисципліни: Тенденції розвитку конституційного права

Цільовий компонент: поглиблення слухачами програми підвищення кваліфікації науково-теоретичних та практичних знань у сфері конституційного права та виокремлення й аналіз основних конституційно-правових проблем та тенденцій державотворення, розвитку громадянського суспільства, реалізації конституційних принципів та інститутів.

Змістовий компонент: Загальнотеоретичні проблеми Конституції України. Конституційна реформа в Україні. Актуальні проблеми конституційних основ безпосередньої демократії в Україні. Проблеми парламентаризму в Україні. Проблеми та перспективи конституційної юстиції в Україні. Особливості сучасних методик викладання конституційного права України.

Процесуальний компонент: *форми:* лекція, тренінгові заняття; *методи:* проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні; метод кейсів; *засоби:* презентація, інформаційні ТЗН, нормативні документи в галузі вищої освіти.

Результативний компонент:

ПРН1. Індивідуально й автономно проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, узагальнювати та систематизувати власні наукові результати на різних етапах дослідження, апробувати та оприлюднювати їх.

ПРН4. Знати актуальні концепції і доктринальні положення конституційного права; використовувати теоретичні наукові положення у науково-педагогічній діяльності.

ПРН5. Поглиблювати й переоцінювати вже існуючі знання і професійну практику, інтерпретувати ці знання у контексті досліджуваної проблеми та репрезентувати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН6. Проводити аналіз нормативно-правових актів, надавати рекомендації щодо їх удосконалення, розробляти проекти нормативно-правових актів у науково-педагогічній діяльності.

ПРН7. Збирати інформацію з різних джерел, проводити її критичний аналіз та відбирати матеріали, необхідні для виконання завдань науково-педагогічної діяльності, використовувати сучасні програмні продукти, інтегровані бази даних у галузі права.

ПРН9. Брати участь у науковій дискусії, використовувати глибокі знання з конституційного права, а також міждисциплінарні знання, належно обґрунтовувати власну позицію у науково-педагогічній діяльності.

ПРН12. Критично оцінювати особисті досягнення у науково-педагогічній діяльності, рефлексувати та використовувати відповідні результати для подальшого самовдосконалення й розвитку.

ПРН13. Відповідально працювати у команді, формуючи власний внесок у виконання спільного проекту, завдання.

ПРН14. Виконувати вимоги академічної та професійної доброчесності.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти:

- 1.Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р.
- 2.Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р.
- 3.Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 р.
- 4.Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р.
- 5.Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21 грудня 1965 р.
- 6.Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р.
- 7.Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р.
- 8.Конституція України від 28.06.1996 р. (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс].
– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
- 9.Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р.
- 10.Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р.
- 11.Виборчий кодекс України від 19.12.2019 р.
- 12.Закон України «Про Всеукраїнський референдум» від 26.01.2021 р.
- 13.Закон України «Основи законодавства про охорону здоров'я» від 19.11.1992 р.
- 14.Закон України «Про альтернативну (невійськову) службу» від 12.12.1991 р.
- 15.Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 р.
- 16.Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 р.
- 17.Закон України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 р.
- 18.Закон України «Про громадянство України» від 18.01.2001 р.
- 19.Закон України «Про державний кордон України» від 04.11.1991 р.
- 20.Закон України «Про Державний реєстр виборців» від 22.02.2007 р.
- 21.Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 р.
- 22.Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р.
- 23.Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04. 2014 р.
- 24.Закон України «Про Збройні Сили України» від 06.12.1991 р.
- 25.Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 р.
- 26.Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 07.10.2010 р.
- 27.Закон України «Про комітети Верховної Ради України» від 04.04.1995 р.
- 28.Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 р.
- 29.Закон України «Про культуру» від 14.12.2010 р.
- 30.Закон України «Про місцеве самоврядування» від 21 травня 1997 р.
- 31.Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р.
- 32.Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21.10.1993 р..
- 33.Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р.
- 34.Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 р..
- 35.Закон України «Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпічмент)» від 10.09.2019 р.
- 36.Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 р.
- 37.Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.0.2015 р.
- 38.Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16.03.2000 р.
- 39.Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011.
- 40.Закон України «Про прокуратуру України» від 14.10.2014 р.
- 41.Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 р.
- 42.Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23.04.1991 р.
- 43.Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» від 11.07.2002 р.
- 44.Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р.
- 45.Закон України «Про Центральну виборчу комісію» від 30.06.2004 р.

Основна:

1. Актуальні проблеми конституційного права України: навчальний посібник / За заг. ред. професора Олійника А. Ю. Київ, 2012. 552 с.
2. Виборче право України: сучасний стан та актуальні проблеми реформування (*тема номера*). *Право України*. 2013. №5.
3. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Права людини і громадянина в Україні: Навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2004. 336 с.
4. Конституційне право України : академічний курс: підруч. В.О. Антонов, О.В. Батанов, Н.В. Воротіна та ін.; У 2 т. Т. 1 / НАН України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького / Ю.С. Шемшученко (заг. ред.). Київ: ТОВ Вид-во Юридична думка 2006. 800 с.
5. Конституційне право України. Академічний курс: Підручник: У 2 т. Т. 2 / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. Київ: ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «Юридична думка», 2008. 800 с.
6. Конституція України : наук.-практ. коментар / В. Б. Авер'янов, О. В. Батанов, Ю. В. Баулін [та ін.]. Харків: Право, К.: Ін Юре, 2003.
7. Конституція України. Науково-практичний коментар [текст] Станом на 15 травня 2018 р. / За заг. ред. Чижмарь К. І. та Лавриновича О. В. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 290 с.
8. Конституція України: сучасний стан та перспективи розвитку (*тема номера*). *Право України*. 2016. №6.
9. Курс конституционного права Украины / под ред. М. А. Баймуратова, А.В.Батанова. Харків: Одиссей, 2008. Т. 1. Общая часть : Основы теории конституционного права.
10. Молдован В.В., Чулінда Л.І. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина : навч. посібн. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 206 с.
11. Новітній конституційний процес в Україні: питання децентралізації влади (*тема номера*). *Право України*. 2015. №11.
12. Погорілко В. Ф. Конституційне право України : підруч. / В. Ф. Погорілко, В. Л. Федоренко ; за заг. ред. проф. В. Л. Федоренка. К.: КНТ, Ліра-К, 2011.
13. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. Академічний курс: Підручник: У 2 т. Т.1 / За ред. В.Ф.Погорілка. Київ: ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «Юридична думка», 2006. 544 с.
14. Права і свободи людини і громадянина в Україні (доктрина Європейського суду з прав людини і Конституційного Суду України) : навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2013. 376 с.
15. Права людини і модернізація Конституції України (*тема номера*). *Право України*. 2015. №10.
16. Скрипнюк О. В. Курс сучасного конституційного права України : акад. вид. Харків, 2009. 468 с.
17. Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс : навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2018. – 556 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nsj.gov.ua/files/1562065972Конституційне%20право%20України.%20Повний%20курс.pdf>
18. Федоренко В. Л. Конституційне право України : підруч. / До 20-ої річниці Конституції України та 25-ої річниці незалежності України / В. Л. Федоренко. Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. 616 с.

Допоміжна:

1. Аль-Сулайбі Муса. Юридична природа міжнародних стандартів прав людини. *Право України*. 2000. №9. С.116-119.
2. Антонович М. Права національних меншин в Україні: національне законодавство та міжнародно-правові стандарти. *Право України*. 2004. №6. С. 9-13.
3. Барабаш Ю. Преюдиціальність рішень Конституційного Суду України: проблемні питання теорії та практики. *Право України*. 2010. № 6.

4. Веніславський Ф. Конституційний лад та суспільний ідеал: до питання про базові цінності конституційного ладу України. *Право України*. 2010. № 2.
5. Веніславський Ф. Конституційний Суд України в механізмі забезпечення стабільності конституційного ладу. *Вісник Конституційного Суду України*. 2010. № 2.
6. Збірник рішень судів за результатами розгляду справ за позовами суб'єктів виборчого процесу на виборах Президента України 2010 року / редкол.: В. М. Шаповал та ін. Київ: Фенікс, 2010.
7. Калініченко О. Генеза системи конституційного контролю за реалізацією прав, свобод людини і громадянина. *Право України*. 2003. №5. С. 36-41.
8. Кампо В. Деякі проблеми розвитку конституційної юстиції в Україні. *Право України*. 2010. № 6
9. Кампо В. Овчаренко В. Деякі теоретичні проблеми конституційного контролю за додержанням парламентом процедури внесення змін до Конституції України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2011. №3.
10. Колодій А. М. Громадянське суспільство та правова держава: проблеми і шляхи розбудови. *Право України*. 2010. №7.
11. Контроль за додержанням належної конституційної процедури (за матеріалами, пам'ятками з Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010) / С. Вдовіченко, В. Кампо, В. Овчаренко, Ю. Мірошніченко, В. Речицький. Київ, 2011.
12. Курс конституционного права Украины. Том 2. Конституционный строй Украины : учебник / под ред. М.А. Баймуратова и А.В. Батанова. Одесса : Феникс, 2012. 800 с. (Серия «Энциклопедия современного конституционализма»).
13. Лемак В. Конституційне правосуддя в державах Центральної Європи: досвід для України. *Право України*. 2010. № 6.
14. Майданник О. Конституційно-правовий імунітет народного депутата України: проблеми та перспективи. *Юридична Україна*. 2019. №4-5. С. 4-8.
15. Марцеляк О. Конституційні засади виборчого права України (загальнотеоретична характеристика). *Право України*. 2013. №5. С. 38-45.
16. Мироненко О. М. Конституційний Суд України: історія і сучасність, доктрина і практика. Київ: Київська правда, 2011.
17. Мілова Т.М. Культурний (духовний) вимір основ конституційного ладу України. *Право та управління*. 2011. № 2. С.246-254.
18. Мілова Т.М. Юридична природа забезпечувального наказу Конституційного Суду України. *Наукові записки*. Серія: Право. 2021. Випуск 9. Кропивницький : ТОВ «Полімед-Сервіс», 2021. С. 19-24
19. Мілова Т.М. Міжнародні стандарти щодо права людини і громадянина на свободу наукової творчості. *Наукові записки*. Серія: Право. 2020. Випуск 8. Спецвипуск. Кропивницький : ТОВ «Полімед-Сервіс», 2020. С.8-12
20. Мілова Т.М. Акти Конституційного Суду України у контексті реформування конституційної юстиції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. - №2. С. 57-59. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2019/15.pdf
21. Німченко В. Референдум як форма народовладдя потребує конституційного врегулювання. *Право України*. 2013. №6. С. 235-241.
22. Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні : Монографія / Кол. авторів За ред. Н.М. Оніщенко, О.В.Зайчука. Київ: ТОВ Вид-во Юридична думка, 2007. 424 с.
23. Пушкіна О. В. Система прав і свобод людини та громадянина в Україні: теоретичні і практичні аспекти забезпечення. Київ: Логос, 2006. – 416 с.
24. Селіванов А. О. Конституційне правосуддя і конституційна юрисдикція в Україні (доктринальне визначення). *Право України*. 2010. № 6.
25. Сенченко М. Суть парламентаризму. *Вісник Книжкової палати*. 2019. № 3. С. 3-9.

26. Сліденко І. Д. Феноменологія конституційного контролю. Генеза, природа і позиціонування в контексті аксіологічних, епістемологічних, праксіологічних, синергетичних аспектів : монографія. Київ: Істина, 2010.
27. Совгіря О. В. Конституційно-процесуальне право України : навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2010.
28. Совгіря О. В. Пономаренко І.С. Парламентські дебати в Україні: проблеми правового регулювання та перспективи імплементації світового досвіду *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2009. № 12.
29. Стецюк П. Вибори у механізмі функціонування конституційної держави. *Право України*. 2013. №5. С. 30-37.
30. Стрижак А. Конституційний Суд України як гарант дотримання конституційних принципів демократичної, правової держави. *Право України*. 2010. № 6.
31. Тарасенко Н. Особливості підготовки та проведення місцевих виборів-2020 в оцінках експертів [Електронний ресурс]. Україна: події, факти, коментарі. 2020. № 10. С. 5–16. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2020/ukr10.pdf>.
32. Тесленко М. Окремі аспекти взаємовідносин Конституційного Суду України і судів загальної юрисдикції. *Право України*. 2003. №12. С. 6-11.
33. Тимченко І. Механізм конституційної юрисдикції в Україні: становлення і розвиток. *Право України*. 2010. № 6.
34. Тихий В. Правова природа Конституційного Суду України, його повноваження, рішення та висновки. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 97-111.

Інформаційні ресурси:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
<http://pravoua.com.ua/>
<http://www.ligazakon.ua/>
<http://www.nbu.gov.ua/>

Назва навчальної дисципліни: Сучасні аспекти адміністративного права

Цільовий компонент: поглиблення слухачами програми підвищення кваліфікації науково-теоретичних та практичних знань у сфері адміністративного права та виокремленні і аналізу основних проблем, що виникли на терені реформування адміністративного права та впровадженні ключових положень адміністративної реформи.

Змістовий компонент: Змістовий компонент: Теоретико-правові основи розвитку теорії адміністративного права. Доктринальні засади щодо концепції адміністративно-правової реформи. Сучасні тенденції реформування публічної служби в Україні. Адміністративно-правовий статус органів публічної влади щодо захисту прав і свобод осіб з особливими освітніми потребами. Інтерактивні методи навчання під час викладання адміністративного права.

Процесуальний компонент: *форми:* лекція, тренінгові заняття; *методи:* проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні; метод кейсів; *засоби:* презентація, інформаційні ТЗН, нормативні документи в галузі вищої освіти.

Результативний компонент:

ПРН1. Індивідуально й автономно проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, узагальнювати та систематизувати власні наукові результати на різних етапах дослідження, апробувати та оприлюднювати їх.

ПРН2. Знати актуальні концепції і доктринальні положення адміністративного права, адміністративного процесу; використовувати теоретичні наукові положення для

обґрунтування шляхів підвищення ефективності діяльності органів публічної адміністрації.

ПРН3. Знати адміністративно-правовий статус органів публічної влади щодо захисту прав і свобод осіб з особливими освітніми потребами; використовувати теоретичні наукові положення для обґрунтування шляхів підвищення ефективності діяльності органів публічної адміністрації.

ПРН5. Поглиблювати й переоцінювати вже існуючі знання і професійну практику, інтерпретувати ці знання у контексті досліджуваної проблеми та репрезентувати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН7. Збирати інформацію з різних джерел, проводити її критичний аналіз та відбирати матеріали, необхідні для виконання завдань науково-педагогічної діяльності, використовувати сучасні програмні продукти, інтегровані бази даних у галузі права.

ПРН9. Брати участь у науковій дискусії, використовувати глибокі знання з державно-правових дисциплін (теорія права, конституційне право, адміністративне право, адміністративний процес, фінансове право, інформаційне право тощо), а також міждисциплінарні знання, належно обґрунтовувати власну позицію у науково-педагогічній діяльності.

ПРН10. Організовувати викладання юридичних дисциплін у різних формах – проводити лекційні, семінарські/ практичні заняття, консультації.

ПРН11. Використовувати методи проблемного навчання, інтерактивні, проектні, інформаційно-комунікативні технології для ефективної організації викладання юридичних дисциплін у закладах вищої освіти, застосовувати різні/ доцільні форми й методи контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з юридичних дисциплін.

ПРН12. Критично оцінювати особисті досягнення у науково-педагогічній діяльності, рефлексувати та використовувати відповідні результати для подальшого самовдосконалення й розвитку.

ПРН13. Відповідально працювати у команді, формуючи власний внесок у виконання спільного проекту, завдання.

ПРН14. Виконувати вимоги академічної та професійної доброчесності.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти:

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. Відомості Верховної Ради. 2005. № 35–36, 37. Ст. 446.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон, Кодекс від 07.12.1984 № 8073-X. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI Відомості Верховної Ради. 2013. № 32. Ст.409.
5. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 1. Ст. 1.
6. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. Відомості Верховної Ради. 2016. № 4. Ст. 43.
7. Про Загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади України: Указ Президента України від 12.03.1996 № 79/96. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179/96>.
8. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні Верховна Рада України; Декларація від 15.12.1992 № 2859-XII Відомості Верховної Ради України. 1993. №16. Ст. 166.
9. Про запобігання корупції: Закон України від 04.03.2014р. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.

10. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014 – 2017 роки: Закон України від 14.10.2014. Відомості Верховної Ради. 2014. № 46. Ст. 2047.
11. Про затвердження Примірною положення про центр надання адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 20.02.2013 № 118. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
12. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22.07.1998 № 810/98. Офіційний вісник України. 1999. № 21.
13. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 47. Ст. 256.
14. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650.
15. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 13. Ст. 222.
16. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.
17. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442.
18. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 № 1678-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 40. Ст. 2021.
19. Про систему центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 15.12.1999 № 1572/99.
20. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 33. С. 175.
21. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" Указ Президента України; Стратегія від 12.01.2015 № 5/2015. Верховна Рада України: URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
22. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 20. Ст. 99.
23. Про центральні органи виконавчої влади від 17.03.2011 № 3166-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385.
24. Проект Концепції реформування публічної адміністрації в Україні. 2005. URL: http://pravo.org.ua/files/administr/Koncept_PRA_23%2012%2005.pdf

Основна:

1. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання третє. Київ: Академія адміністративно- правових наук, 2020. 466 с.
2. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / Галунько В., Діхтєвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Видання друге. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 520 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / Галунько В., Діхтєвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон: ОЛДІ- ПЛЮС, 2018. 446 с.
4. Адміністративна деліктологія: сучасна модель відповідальності посадових осіб органів публічної влади: навч. посібник ; С.В. Петков, Н.О. Армаш, Є.Ю. Соболев. К.: КНТ, 2015. 153 с.
5. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: навчальний посібник; за заг. ред. С. М. Моїсеєва; В. І. Олефір, С. Ф. Константінов, М. В. Лошицький та ін. К.: Вид-во ТОВ, 2010. 428 с.
6. Адміністративна діяльність органів публічної влади: сучасний стан та перспективи розвитку. Навч. посібник; С.В. Петков., Н.О. Армаш, Є.Ю. Соболев. К.: КНТ, 2015. 207 с.

7. Адміністративне право: актуальні питання та інноваційні ідеї: навч. посібник ; С.В. Петков., Н.О. Армаш, Є.Ю. Соболев. К.: КНТ, 2015. 148 с
8. Адміністративне право : підручник ; Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Богущкий та ін. ; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. Х.: Право, 2010. 624 с.
9. Адміністративне право України. Загальна частина: Академічний курс: підручник; за заг. ред. О. М. Бандурки. Х.: Золота миля, 2013. 840 с.
10. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні : організаційно–правові засади : монографія. Х.: Право, 2005. 304 с.
11. Демократичні засади державного управління та адміністративне право: монографія / Кол. авт.: Ю. С. Шемшученко, В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко та ін. К.: Вид-во «Юридична думка», 2010. – 496 с.
12. Коломоєць Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч. К.: Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
13. Курс адміністративного права України : підручник; В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко та ін.; за ред. В. В. Коваленко. К.: Юрінком Інтер, 2012. 808 с.
14. Настюк В.Я. Адміністративно-правові режими в Україні: монографія; Настюк В. Я., Бєлєвцева В. В. Х.: Право, 2009. 128 с.
15. Петков С. В. Теорія адміністративного права: навч. посіб; С. В. Петков. К.: КНТ, 2014. 304 с.
16. Петков С.В. Адміністративно-правова реформа в Україні: практикум; С. В. Петков. Запоріжжя: Вид-во КПУ, 2010. 225 с.
17. Публічне адміністрування в Україні; заг. ред. В. В. Корженка, Н. М. Мельтюхової: навч. посіб. Х.: Магістр, 2011. 306 с.
18. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи; наук. кер. В. В. Цветков. К.: Оріяни, 1998. 364 с.
19. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: навч. посіб. вид. 3- тє, перероб. та доп. К.: Атіка, 2011. 624 с.
20. Школик А. М. Порівняльне адміністративне право: навч. посіб.; А. М. Школик. Л.: ЗУКЦ, 2007. 308 с.

Допоміжна:

1. Авер'янов В. Б. Людиноцентристська ідеологія як основа реформування українського адміністративного права в умовах інтеграційного процесу. Держава та регіони. Серія Право. 2010. Вип. 2. С. 87-92.
2. Авер'янов В. Б. Принцип верховенства права у сфері виконавчої влади : питання теорії та практика реалізації. Право України. 2010. № 3. С. 72-79.
3. Армаш Н. О. Державні політичні діячі: становлення та перспективи їх адміністративно-правового статусу : монографія. Запоріжжя : КПУ, 2012. 316 с.
4. Білокур Є. Функції державного управління: поняття, особливості, правове регулювання : дис канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2015. 194 с.
5. Децентралізація публічної влади : досвід європейських країн та перспективи України; О. М. Бориславська, І. Б. Заверуха, А. М. Школик та ін.; Центр політико-правових реформ. К., Москаленко О. М., 2012. 212 с.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення станом на 2 квітня 2012 р.: Науково-практичний коментар; Н. П. Бортник, К. І. Беляков, С. В. Петков, О. І. Остапенко, В. О. Шамрай та ін. К.: Центр учбової літератури, 2012. 1246 с.
7. Менеджмент у державному управлінні : загальна частина: навчальний посібник; С.В. Петков, Р.С. Наливайко, Є.Ю. Соболев ; за заг. ред. В.П. Петкова. Дніпропетровськ : ДГУ, «Адверта», 2015. 93 с.
8. Менеджмент у державному управлінні : особлива частина: навчальний посібник; С.В. Петков, Р.С. Наливайко, Є.Ю. Соболев ; за заг. ред. В.П. Петкова. Дніпропетровськ : ДГУ, «Адверта», 2015. 216 с.

9. Міжнародне приватне право: підруч.; за ред. В. П. Жушмана, І. А. Шуміло. Х.: Право, 2011. 320 с.
10. Міжнародне публічне право : навч. посіб.; за заг. ред. В. Е. Теліпко. К.: Центр учбової літератури, 2010. 608 с.

Інформаційні ресурси:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
<http://pravoua.com.ua/>
<http://www.ligazakon.ua/>
<http://www.nbu.gov.ua/>

Назва навчальної дисципліни: Актуальні проблеми адміністративного процесу

Цільовий компонент: поглиблення слухачами програми підвищення кваліфікації науково-теоретичних та практичних знань у сфері адміністративно- процесуального права України; опанування інструментарію розв'язання проблем адміністративного процесу.

Змістовий компонент: Сучасне бачення та перспективи розвитку адміністративного процесу. Суб'єкти та об'єкти адміністративного процесу. Перспективи удосконалення управлінських проваджень. Адміністративна діяльність із забезпечення службової дисципліни та проведення антикорупційних заходів. Сучасні інформаційно-інноваційні підходи до викладання дисципліни адміністративний процес.

Процесуальний компонент: *форми:* лекція, тренінгові заняття; *методи:* проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні; метод кейсів; *засоби:* презентація, інформаційні ТЗН, нормативні документи в галузі вищої освіти.

Результативний компонент:

ПРН1. Індивідуально й автономно проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, узагальнювати та систематизувати власні наукові результати на різних етапах дослідження, апробувати та оприлюднювати їх.

ПРН3. Знати актуальні концепції і доктринальні положення адміністративного права, адміністративного процесу; використовувати теоретичні наукові положення для обґрунтування шляхів підвищення ефективності діяльності органів публічної адміністрації.

ПРН5. Поглиблювати й переоцінювати вже існуючі знання і професійну практику, інтерпретувати ці знання у контексті досліджуваної проблеми та репрезентувати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН6. Проводити аналіз нормативно-правових актів, надавати рекомендації щодо їх удосконалення, розробляти проекти нормативно-правових актів у науково-педагогічній діяльності.

ПРН7. Збирати інформацію з різних джерел, проводити її критичний аналіз та відбирати матеріали, необхідні для виконання завдань науково-педагогічної діяльності, використовувати сучасні програмні продукти, інтегровані бази даних у галузі права.

ПРН8. Знати та доцільно/ професійно використовувати категоріально-понятійний апарат сучасної юридичної науки.

ПРН9. Брати участь у науковій дискусії, використовувати глибокі знання з державно-правових дисциплін (теорія права, конституційне право, адміністративне право, адміністративний процес, фінансове право, інформаційне право тощо), а також міждисциплінарні знання, належно обґрунтовувати власну позицію у науково-педагогічній діяльності.

ПРН12. Критично оцінювати особисті досягнення у науково-педагогічній діяльності, рефлексувати та використовувати відповідні результати для подальшого самовдосконалення й розвитку.

ПРН13. Відповідально працювати у команді, формуючи власний внесок у виконання спільного проекту, завдання.

ПРН14. Виконувати вимоги академічної та професійної доброчесності.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. К., 2019. 264 с.
2. Кодекс адміністративного судочинства України. Суми, 2019. 204 с.
3. Господарський процесуальний кодекс України . URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 1 липня 2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон від 2 червня 2016 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
9. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576 (станом на 17.12.2016 р.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

Основна:

1. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / Галунько В., Діхтєвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
2. Адміністративне процесуальне право: Навч. посібник / кол. авт.; за заг. ред. Т.П. Мінки. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 320 с.
3. Бугайчук К.Л., Адміністративна відповідальність за правопорушення пов'язані із корупцією [Текст]: практич. посіб. / К.Л. Бугайчук, О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, В.О. Іванцов, С.О. Шатрава. – Харків : Харк. нац. ун-т. внутр. справ. 2016. 100 с.
4. Бурбика М. М. Адміністративний процес України (у схемах) : навчальний посібник / М. М. Бурбика, М. В. Колеснікова, А. В. Солонар. Суми : Сумський державний університет, 2019. 108 с.

Допоміжна:

1. Бурлака О.С. Атестаційні провадження: автореф. дис. ...канд. юрид. наук. К., 2007. 20 с.
2. Гаврильців М., Лук'янова Г. Поняття та юридична природа спорів, що розглядаються в порядку адміністративного судочинства. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 5. С. 136-141.
3. Гончарук С.Т., Джигир Д.Г. Реалізація права на захист у провадженні у справах про адміністративні правопорушення. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2017. № 4 (26). С. 100-104.
4. Джафарова М.В. Загальна характеристика заходів процесуального примусу, які застосовуються в адміністративному судочинстві. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 3. С. 143-147.
5. Жидецька В.В. Про стадії нормотворчої діяльності міністерства. Часопис Київського університету права. 2015. № 4. С. 101-107.

6. Картузова О.І. Підготовче провадження в адміністративному судовому процесі. URL: <http://apdp.in.ua/v35/60.pdf>
7. Качур І.А. Інститут адміністративної справи в адміністративному судочинстві України: дис. ... канд. юрид. наук. К., 2018. 229 с.
8. Качура О. А. Стадії адміністративно-реєстраційного провадження: поняття, ознаки та класифікація. Актуальні проблеми політики. 2015. Вип. 56. С. 266-277.
9. Корнута С.М. Суб'єкти дисциплінарного провадження щодо державного службовця: критерії ви значення та необхідність законодавчого закріплення. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3876/Kornuta%20Subekti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
10. Педан А. Зміст адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 9. С. 143-148.
11. Фазикош О.В. Особливості провадження в справах про адміністративні правопорушення та його принципи. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.35/part_3/11.pdf.
12. Ченкова Н.Я. Перспективи вирішення публічно-правових спорів за допомогою медіації. Право України. 2014. № 11. С. 259-268.
13. Хатнюк Ю.А., Кіцул Ю.С. Поняття та особливості дозвільного провадження. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2018. Вип. 48. Том 2. С. 20-23.
14. Чорна В.Г., Красносельська Л.С. Особливості провадження за зверненнями громадян. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2016/6_2016/part_2/27.pdf
15. Шоптенко С.С. Зміст і стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Вип. 5. Том 2. С. 74-77.

Інформаційні ресурси:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
<http://pravoua.com.ua/>
<http://www.ligazakon.ua/>
<http://www.nbu.gov.ua/>

Назва навчальної дисципліни: Сучасні технології викладання державно-правових дисциплін у закладах вищої освіти

Цільовий компонент: удосконалити знання, уміння й навички організації навчання юридичних дисциплін; продовжити формування системи знань про теорію та методику викладання юридичних дисциплін у закладах вищої освіти; розвивати професійно-педагогічну компетентність викладача юридичних дисциплін.

Змістовий компонент: Система вищої юридичної освіти та система навчання юридичних дисциплін у вищій школі. Науково-педагогічна діяльність викладача юридичних дисциплін у вищій школі. Мета і завдання юридичної освіти на сучасному етапі. Особливості засвоєння теоретичного правознавчого матеріалу. Формування правових понять. Форми навчання юридичних дисциплін у вищій школі. Методи і технології навчання юридичних дисциплін у вищій школі. Контроль навчальних досягнень студентів у процесі вивчення юридичних дисциплін у вищій школі. Методика викладання окремих юридичних дисциплін/тем. Завдання, особливості та форми позааудиторної навчально-виховної роботи з правознавства у вищій школі.

Процесуальний компонент: *форми:* лекція, тренінгові заняття; *методи:* проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні; *метод кейсів;* *засоби:* презентація, інформаційні ТЗН, нормативні документи в галузі вищої освіти.

Результативний компонент:

ПРН4. Знати актуальні концепції і доктринальні положення теорії права та конституційного права; використовувати теоретичні наукові положення у науково-педагогічній діяльності.

ПРН5. Поглиблювати й переоцінювати вже існуючі знання і професійну практику, інтерпретувати ці знання у контексті досліджуваної проблеми та репрезентувати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН6. Проводити аналіз нормативно-правових актів, надавати рекомендації щодо їх удосконалення, розробляти проекти нормативно-правових актів у науково-педагогічній діяльності.

ПРН7. Збирати інформацію з різних джерел, проводити її критичний аналіз та відбирати матеріали, необхідні для виконання завдань науково-педагогічної діяльності, використовувати сучасні програмні продукти, інтегровані бази даних у галузі права.

ПРН8. Знати та доцільно/ професійно використовувати категоріально-понятійний апарат сучасної юридичної науки.

ПРН9. Брати участь у науковій дискусії, використовувати глибокі знання з державно-правових дисциплін (теорія права, конституційне право, адміністративне право, адміністративний процес, фінансове право, інформаційне право тощо), а також міждисциплінарні знання, належно обґрунтовувати власну позицію у науково-педагогічній діяльності.

ПРН10. Організувати викладання юридичних дисциплін у різних формах – проводити лекційні, семінарські/ практичні заняття, консультації.

ПРН11. Використовувати методи проблемного навчання, інтерактивні, проектні, інформаційно-комунікативні технології для ефективної організації викладання юридичних дисциплін у закладах вищої освіти, застосовувати різні/ доцільні форми й методи контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з юридичних дисциплін.

ПРН12. Критично оцінювати особисті досягнення у науково-педагогічній діяльності, рефлексувати та використовувати відповідні результати для подальшого самовдосконалення й розвитку.

ПРН13. Відповідально працювати у команді, формуючи власний внесок у виконання спільного проекту, завдання.

ПРН14. Виконувати вимоги академічної та професійної доброчесності.

Список рекомендованих джерел:

Основна:

1. Концепція розвитку юридичної освіти : проект. URL: <http://surl.li/vkqm>
2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 рр. URL: <http://surl.li/mphq>
4. Андрусин Б. І., Гуз А. М. Методика викладання правознавства у вищому навчальному закладі: посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2011. 241 с.
5. Бігун В. С. Юридична професія та освіта. Досвід США у порівняльній перспективі. Київ: Видавнича організація «Юстініан», 2006. 272 с.
6. Біла книга з реформування української юридичної освіти (за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції «Європеїзація української юридичної освіти: німецько-український досвід» / Київ, 21-22 листопада 2014; Федеральне міністерство освіти і науки ФРН; Університет імені Георга Августа м. Геттінгена, юридичний факультет; Київський національний університет імені Тараса Шевченка, юридичний факультет; Центр німецького права ; Німецько-український правознавчий діалог / Упорядники: Роман Мельник, Олена Шаблій, Бернгард Шлоер. Київ: Корпорація «Науковий парк Київський університет імені Тараса Шевченка»; Панов, 2015. 360 с.

7. Головка Н. І. Методика викладання правознавства: навч. посіб. К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 202 с.
8. Лякішева А. В. Методика викладання навчальних дисциплін соціально-педагогічного напрямку студентам ВНЗ: навч.-метод. посіб. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 504 с.
9. Методика підготовки та проведення лекцій з правових дисциплін: [метод. рекоменд.]; за ред. М. Моїсеєвої. К., 2010. 44 с.
10. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: навч. посіб. Суми: СумДПУ, 2009. 122 с.
11. Можайкіна О. С. Методичні основи викладання юридичних дисциплін у вищих навчальних закладах: Навчальний посібник. Луцьк: СПД Галяк Ж. В., друкарня «Волиньполіграф», 2019. 174 с.
12. Стан юридичної освіти та науки в Україні. Аналітичне дослідження за результатами освітніх вимірювань. К.: Ваіте, 2018. 168 с.
13. Чужикова В. Г., Ковальчук Г. О. Методика викладання права. Кейси для юристів: [навч. посіб.]. К.: КНЕУ, 2011. 270 с.
14. Чужикова В. Г. Методика викладання права: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2009. 425 с.
15. Шляхтун П. П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: навч. посіб. К.: Академія, 2011. 224 с.
16. Юридична дидактика: посібник із викладання права та юридичних дисциплін / В. С. Бігун, А. О. Галай, Н. М. Крестовська [та ін.]; за ред. Р. О. Стефанчука. К.: СПД Осип'юк В. Д., 2009. 191 с.

Допоміжна:

1. Артїкуца Н. В. Інноваційні методики викладання дисциплін у вищій юридичній освіті. URL: http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/2424/1/Artikutsa_Inov.pdf
2. Буга Г. С., Буга В. В. Історичні витоки та сучасність юридичної науки та освіти в Україні. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1 (62). С. 14-20.
3. Воронцова К. В. Стан дослідження розвитку вищої юридичної освіти незалежної України. *Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ*. Серія: Філологія. Педагогіка. Психологія. 2015. Вип. 31. С. 275-281.
4. Гуменюк Т. І. Інтеграція основних тенденцій європейської юридичної освіти в Україні. *Право і суспільство*. 2018. № 3, ч. 2. С. 16-21.
5. Жебровська К. А. Особливості моделей юридичної освіти в США. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 5. С. 27-29.
6. Коршунова І. М. Формування свідомості студентів у системі юридичної освіти. *Право і суспільство*. 2015. № 6. С. 19-26.
7. Котикова О. М. Теоретико-методичні основи психолого-педагогічної підготовки майбутніх юристів: автореф. дис. ... докт. пед. наук: спец. 13.00.04. Житомир, 2012. 38 с.
8. Кошечко Н. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія: Педагогіка. 2015. № 1 (1). С. 35-38.
9. Кудіна В. В. Сучасна система діагностики навчальних досягнень студентів: тенденції розвитку. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання: збірник наукових праць*. 2014. Вип. 50. С. 16-21.
10. Масальський В. І. Правова і юридична освіта у сучасній Україні: про сутність термінів та правомірність їх використання. *Грані: науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах*. 2011. № 3 (77). С. 157-162.
11. Міхневич Л. В. Ідеї професора В. Й. Сингаївського про реформу юридичної освіти. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету*. 2015. Серія: Право. Вип. 35. Т. 1. С. 56-60.
12. Міхневич Л. В. Юридична освіта і наука в ліцеях України XIX століття: історіографія проблеми. *Право і суспільство*. 2015. № 4. С. 18-25.

13. Мельник Р. Як покращити викладання адміністративного права. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/6206/%D0>
14. Танько Є. В. Розвиток поняття «самостійна робота» в зарубіжній педагогіці: досвід Великобританії. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 1 (35). С. 20-27.
15. Теслюк В. М., Стульнікова А. О. Методика підготовки і проведення семінарських занять у вищому навчальному закладі. *Вісник Національного університету оборони України*. 2011. № 3 (22). С. 61-66.
16. Топчій О. В. Науково-методичне забезпечення освітнього процесу у вищому юридичному навчальному закладі. *Військова освіта*. 2017. № 1. С. 173-182.
17. Топчій О. В. Суб'єкти методичного забезпечення освітнього процесу у вищих юридичних навчальних закладах (функціональний підхід). *Педагогічні науки: збірник наукових праць*. 2016. Вип. LXXI. Т.2, С.142- 147.
18. Радутний О. Е. Юридична освіта та сфера надання правових послуг в контексті штучного інтелекту. *Інформація і право*. 2019. № 2 (29). С. 40-54.
19. RIABOVOL L, HARUST Yur, DZHAFAROVA Ol., SOBOL Yev. Students' scientific activity as a component of the lawyers' professional training. *ASIA LIFE SCIENCES The Asian International Journal of Life Sciences*. 2019 (28 December). Sup. 21. № 2. P. 21-43. (*Scopus*) URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/S9jyQo9XcA9KvoHb2LhqAkoVZAGdDO54%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/S9jyQo9XcA9KvoHb2LhqAkoVZAGdDO54%20(3).pdf)
20. Pichkur, M., Oliiar, M., Rozman, I., Petrenko, O., Demchenko, I., Ryabovol, L. (2020). Explanation of Paradigm Methodology of Specialists in Higher Education System Vocational Training. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 12(1Sup1), 267-292. (*Web of Sciences*) URL: <https://doi.org/10.18662/rrem/12.1sup1/235>
21. Рябовол Л. Т. Система вищої юридичної освіти в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 2. С. 379-383.
22. Рябовол Л. Т. Вища юридична освіта в Україні: проблеми та здобутки. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Наукові пошуки у III тисячолітті: соціальний, правовий, економічний та гуманітарний виміри» (Кіровоград, 22-23 квітня 2016 р.). Кіровоград : «КОД», 2016. С. 144-147.
23. Рябовол Л. Т. Мета і результат вищої юридичної освіти: кваліфікаційний та компетентнісний підходи. Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми національного законодавства» (Кіровоград, 29 квітня 2016 р.); Вип. 51. Кіровоград, 2016. С. 174-177.
24. Рябовол Л. Т. Вища юридична освіта в Україні: необхідність упровадження компетентнісного підходу. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Європейська традиція в міжнародному праві: реалізація прав людини» (Братислава (Словацька Республіка), 6-7 травня 2016 р.). Братислава, 2016. С. 42-45.
25. Рябовол Л., Гриценко В. Г., Сокурченко О. А. Методична система коучинг-навчання юридичних дисциплін у вищій школі. *Наука і освіта*. 2018. №. 2. С. 16-26. (*Web of Science*) DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2018-2-3>
26. Рябовол Л. Т. Перебудова змісту «Конституційного права» як навчальної дисципліни у контексті євроінтеграційних процесів юридичної науки. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 20-річчю Конституції України «Актуальні проблеми державно-правового розвитку України в контексті євроінтеграційних процесів» (Запоріжжя, 23-24 червня 2016 р.). / Редкол.: С. К. Бостан (відпов. ред.), Р. М. Максакова, Ю. В. Філей. Запоріжжя: «Просвіта», 2016. С. 323-326.
27. Рябовол Л. Т. Зміст вищої освіти: два аспекти проблеми. *«Сучасна освіта: методологія, теорія, практика»*: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (Дніпро, 12 березня 2019 р.) Дніпро, 2019. С. 121-122.
28. Рябовол Л. Т. Коучинг як інноваційна технологія навчання у закладах вищої освіти. *«Розвиток вищої освіти в Україні: виклики XXI століття»* : матеріали Всеукраїнської інтернет-конференції (Івано-Франківськ, 7 березня 2019 р.). URL: conference.ru.if.ua

29. Рябовол Л. Т. Зміст навчальної дисципліни «Конституційне право України»: вдосконалення у контексті входження вітчизняної вищої юридичної освіти в європейський освітній простір. *Evropska veda (European science: Scientific journal)*. 2017. № 1. С. 52-56.
30. Рябовол Л. Т. Методична система наукової діяльності студентів-правників у закладах вищої освіти. *Інженерні та освітні технології*. 2019. Т. 7. № 3. С. 10-20. DOI <https://doi.org/10.30929/2307-9770.2019.07.03.01>
31. Рябовол Л. Т. Наукова діяльність студентів-правників як науково-методична проблема. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2019. № 1(32). С. 77-82. DOI <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2019-1-32-14>
32. Рябовол Л. Т. Правова освіта населення України: системний підхід. *Наукові записки. Серія: Право*. 2017. Вип. 1. С. 49-55.
33. Рябовол Л. Т. Моделювання компетентнісно орієнтованої системи вищої юридичної освіти. Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика» (Харків, 11 квітня 2017 р.). Харків : «Стиль-Издат», 2017. С. 26-29.
34. Рябовол Л. Т. Професійна підготовка фахівців у закладах вищої освіти: деякі загальні проблеми та шляхи їх вирішення. *Науковий вісник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки*. 2019. № 5. С. 307-313.
35. Рябовол Л. Т. Тестування загальної навчальної правничої компетентності (ТЗНПК): деякі дискусійні аспекти проблеми. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 2. С. 340-345.
36. Рябовол Л. Т. Компетентнісно орієнтована методика навчання юридичних дисциплін. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2018. № 8(322). Ч. 1. С. 127-136.
37. Рябовол Л. Т. Компетентність здобувача юридичної освіти. *Проблеми та шляхи реалізації компетентнісного підходу в сучасній освіті* : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Харків, 14-15 травня 2020). Харків, 2020. С. 95-99.
38. Рябовол Л. Т. Освітньо-професійна програма підготовки магістра права: структура та зміст. *Scientific pedagogical internship «Legal education of the future: prospective and priority directions of scientific research»*: Internship proceeding, November 27-December 1, 2017/Lublin: Izdevnieciba «Baltija Publishing». P. 126-130.
39. Рябовол Л. Т. Функціональне призначення юридичної клініки вищого навчального закладу. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми національного законодавства» (Кропивницький, 19 квітня 2018 р.). Кропивницький, 2018. С. 167-171.
40. Рябовол Л. Т. Юридична клініка закладу вищої освіти: значення для формування професійної компетентності майбутніх правників. «Конкурентоспроможність вищої освіти України в умовах інформаційного суспільства»: матеріали I-ої міжнародної науково-практичної конференції (Чернігів, 9 лист. 2018 р.). Чернігів. 2018. С. 642-645.
41. Рябовол Л. Т. Юридична клініка закладу вищої освіти як соціокультурний феномен. *Актуальні правові та гуманітарно-економічні проблеми в період реформування демократичного суспільства*: матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. (Кропивницький, 15-16 листопада 2019 р.) Кропивницький, 2019. С. 218-221.
42. Рябовол Л. Т. Професійна правнича компетентність як сукупність компетентностей випускника правничої школи, закріплених у вітчизняному Стандарті юридичної освіти. «Сучасна освіта: доступність, якість, визнання»: збірник наукових праць міжнародної науково-методичної конференції (Краматорськ, 14-15 листопада 2018 р.). Краматорськ: ДДМА, 2018. С. 220-223.
43. Рябовол Л. Т. Юридична клініка закладу вищої освіти як соціокультурний феномен. *Актуальні правові та гуманітарно-економічні проблеми в період реформування демократичного суспільства*: матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. 15-16 листопада 2019 р. Кропивницький, 2019. С. 218-221.

44. Столярчук Л. Б. Професійна підготовка бакалаврів у галузі права в університетах Канади: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Львів, 2019. 367 с.
45. Хом'яченко С І., Хоцяновська Н. Ф., Часова Т. О. Удосконалення практичних навчальних занять з юридичних дисциплін шляхом впровадження квестових технологій. *Юридичний вісник*. 2018. № 3 (48). С. 2111-216.

Інформаційні ресурси:

<http://www.aspirant.com.ua>.
<http://www.gutb/ u-t/org/>
www.nbu.gov.ua.
<http://www.uplu.kiev.ua/>.
<http://www.ognb.odessa.ua>.
<http://korolenko.kharkov>.
<https://stud.com.ua>.